

FRÝDEK ≈ MÍSTEK

| KAPITOLA |
| KNIHKUPECTVÍ |

www.komo.cz

Ročník.....11
Rok.....2021

3
ZVADA.
Podzim

**Jedinečné komentované prohlídky
ve Frýdku $\approx$ Místku a Beskydech!**

2. 10. Ubrousku, prostři se!

3. 10. Lysohorská nej... aneb co jste ještě nevěděli

13. 10. Technotrasa - Po stopách textilek ve F $\approx$ M

20. 10. Tajemství frýdeckého hřbitova

25. 11. Záhada Jurášova pokladu

14. 12. Zažij příběh Vánoc

Chcete to zažít?

Navštivte naše webové stránky nebo se zeptejte na pobočkách
Turistického informačního centra Frýdek $\approx$ Místek.

+420 558 646 888

ticfm.cz

poznáte-li

www.beskydskalikerka.cz

Otvírací doba:

pondělí - pátek 15,30 – 22,00 h

sobota 14 – 23 h

neděle 14 – 22 h

RenoFarma Beskyd, a. s.
Palkovice

Obrázek na obálce (Stará Bělá – původní dřevěný kostel)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulikovský)	4
Stále s námi (O. Szymanská)	6
Beskydy - byly její velká láska (V. Vlk)	10
Člověk plavec - obojživelník (P. Hruboš)	12
Raut v Beskydech (P. Hruboš)	13
Hoši od Zborova (V. Vlk)	14
Lístek papíru (B. Vidura)	15
Literáti přivítali zajímavého hosta (D. Zápalková)	16
Retro podzim (V. Petrová)	17
Běh života (O. Tlučková)	18
Nejlepší okurky z Řepišť (P. Hruboš)	19
Fotodokumentace	20, 21
Osobnosti Velkého Laška - Mgr. E. Krejčíčková (A. Krulikovská) ..	22
U susěda syneček; Bililo děvčátko (F. Pituchová)	28
My zme Ostravjacy (dokončení) (Zdeňka Viluš)	29
Pozvánka na 12. horolezecký výplaz na K1	32
Děda (R. Žvak)	33
Pozvánka na hodoňovický krmáš	34
Z receptaře lašského krále	35
13. laško-valašský výplaz na památný Radhošť	36
Kalendář podzim 2021	37
Obsah	38

Vážení čtenáři,

podzim se mám ohlásil o něco dřív, lijáky neměly konce, ale dnes už svítí sluníčko, rostou konečně houby, možná nás ještě čekají krásné dny. Bojujeme stále s pandemií, doufejme, že letošní podzim nebude jako loni v její režii. Několik i větších akcí jsme v pohodě uskutečnili. Očkování sice poněkud zpomalilo, mnozí ještě pořád váhají...

Kalendář je na podzim připraveno. Chystáme se opět do Krmelína na K1, na Radhošť, na Prašivou i na krmáše a jiné radovánky. Podzimní vydání Lašského dostavníku vychází v tradiční podobě, historie regionu, příspěvky v nářečí (básničky i troška humoru), články a rozhovory s významnými osobnostmi aj.

Nyní, kdy píšu tyto řádky, nevíme v jakém nákladu dostavník vyjde. Dostali jsme totiž informaci, že se tisk bude zdražovat. Ceny vstupních surovin vylétly prudce nahoru, vše bude od nynějška jinak. Buďme však optimisti, naši sponzoři se už snad vzpamatovávají z nastalé krize, třeba vše dobře dopadne...

Děkujeme městu Frýdku - Místku i všem, kteří nám doposud přispívají. Na koho se dostavník i tak nedostane – může si ho stáhnout z našich stránek <http://www.lassko.eu>. Tam také bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz

Příspěvky do zimního čísla posílejte do začátku prosince 2021!

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Michaela Mikeira Krulikovská

22. června (úterý): Slavnostní valná hromada Království lašského.

Po roční pauze jsme se sešli v zahradě hostince U Čendy k tradiční Slavnostní valné hromadě. Zúčastnili se jí řádní i čestní členové našeho společenství, včetně několika hostů. Popřáli jsme k osmdesátinám Janu Satinovi, který nám zazpíval, zahrál na kytaru a také několik veselých básní z pera své sestry Františky Pituchové přidal. Výjimečným hostem byl spisovatel pan Jaroslav Hovorka, rodák z Olomouce, který však žije a působí na Karvinsku. K Jankovi Satinovi se pak připojil Vít Pavlíček na akordeon, Milan Zbořil na ukulele, Adéla Krulíková také zmáčkla harmoniku, stejně jako Jana Zbořilová kytaru. Zpívalo se, tancovalo, povídalo...

22.6. Milan Zbořil a Jan Satina, foto R. Šatánková

5. července (pondělí): Cyrilometodějská pout' na Čupku.

Tentokrát epidemie povolila a pout' se po dvou letech mohla uskutečnit. Počasí také vyšlo, na Lašský Říp přišli lidé ze všech stran – uctít památku sv. Cyrila a Metoděje, ochutnat připravené dobroty u stánků, koupit si něco na památku od řezbáře Borise Zvady a také se pobavit. Na podiu zazněla Lašská hymna, slavnost zahájil starosta Metylovic Ing. Lukáš Halata a lašský král Zdeň Viluš Krulíkovský, který zpěvem Cyrilometodějského chorálu doplnil krátký, avšak velmi působivý obřad v podání P. Mgr. Václava Gandery. Ke slovu pak přišla new bluegrassová skupina Wind z Havířova, jejíž frontman Igor Mališ zazpíval řadu původních písniček. Nakonec vystoupil lašský král a jeho Oduajne band s písničkami a humorem z našeho regionu.

28. září (úterý): Horolezecký výplaz na K1 v Krmelíně (viz str. 32)

16. října (sobota): Krmáš U Čendy v Hodoňovicích (viz str. 34)

23. října (sobota): Lašský den v chatě Prašivá (od 14 hodin)

28. října (čtvrtek): 13. Laško-valašský výplaz na Radhošť (viz str. 36)

6. listopadu (sobota): Tradiční pečení – Mufinování – U Čendy v Hodoňovicích (od 15 hodin)

9. listopadu (úterý): Olga Tlučková – 100 let od narození. Hudebně-literární pořad v Modrém salónku v Městské knihovně v Místku (v 17.30 hodin)

27. listopadu (sobota): Rozsvěcování vánočního stromu v Bašce

28. listopadu (neděle): Ondřejská pout' na Hukvaldech

5. prosince (neděle): MikuLašský výplaz na Prašivou

5. prosince (neděle): Mikulašská nadílka U Čendy s pohádkou (od 15 hodin)

31. prosince (pátek): Silvestrovský výplaz na Lašský Říp (Monte Čupelo)

Království lašské z. s.

pořádá

**ve čtvrtek 28. října 2021
13. lašsko-valašský výplaz
na památný RADHOŠŤ**

**Sraz účastníků je v 10,45 na Pustevnách
před restaurací Lanovka**

Směr Radhošť pospolu vyrazíme v 11,00 hodin

**Na vrcholu (cca ve 12,30 h) utvrdíme přátelství,
zapějeme společně „Hej, Slovani“, „Moravo, Moravo“,
„Cyrilometodějský chorál“, „Svatý Václave“, hymnu
česku, slovensku, lašsku a písničku
„Laši, Valaši jedna rodina...“**

**srdečně zve
král lašský Zdeňka Viluš I. s družinou**

P. Mgr. V. Gandera - foto M. Fajkus.

18. července (neděle): 20 let rozhledny Panorama v Chlebovicích.

Ve tři odpoledne se shromáždil slušný houf příznivců rozhledny Panorama, družiny lašského krále a hlavně Martina Chodúra pod Kabáticí v Chlebovicích. Akci zahájil přes hlásnou troubu správce rozhledy Václav Halat, zazněla Lašská hymna, premiéru měla i písnička Rozhledička, kterou zazpíval autor hudebního zpracování Martin Chodúr (autor textu i hudebního námětu V. Halat), zazpívala i Emička Kurečková z Chlebovic, Martin s kytarou představil několik písní ze svého nového cédéčka. Pak už zněly písničky z lašského kraje v podání Odualajne bandy, který vydatně posílil i Martin Chodúr. Výbornou náladu nepokazily ani černé mraky věstící blížící se bouři...

7. – 14. srpna putování Oderskými vrchy:

Jako každoročně vyrazil lašský král se svou družinou na vandr po krajinách Velkého Lašska. Před lety padlo předsevzetí (v rozhovoru v televizi Polar), že Zdeňka Viluš se svou družinou projde pěšmo celé Regnum lachiensis, tedy Království lašské, od Krkonoš až po Vlčí hory. Tentokrát byly na řadě Oderské vrchy. Při pochodu z Lysé hory na Praděd v roce 2018 sice touto krajinou prosvištěli, ale letos došlo k důkladnému zmapování terénu... Základním táborem byl kemp v Budišově nad Budišovkou. Během šesti túr našlapali 126 kilometrů, navštívili řadu významných míst, zažili i velké dobrodružství při dobývání pramene Odry, šířili i osvětu o tom, kam tato krajina i lid přináležejí...

4. září (sobota): Lašské slavnosti v Sedlištích.

Již po čtrnácté zazněla na Babě (Bezručova vyhlídka) lašská hymna, starosta Sedlišť Ing. Jaromír Krejčok s lašským králem Zdeňou Vilušem I. zahájili Lašské slavnosti. V průvodu, kromě královské družiny, kráčeli k podiu se svými prapory členové hornického spolku Rozkvět, kteří tak slavili 120 let od svého vzniku. Soubor Gigula (Královská družina) zazpíval několik havířských písniček. Pak ještě král vzpomněl stoleté výročí narození básničky paní Olgy Tlučkové, která právě zde na Bezručově vyhlídce oslavila devadesáté sedmé narozeniny. Moderátorka slavností Mikeira (Michaela Krulíková) pak uvedla lašský soubor Paskovjének, následovalo opět vystoupení Zdeni Viluše Krulíkovského, Hanky Jamrozové a Lucie Gorecké s písničkami z Moravských kopanic. Černá hudba z Karviné spustila říznou dechovku, která také měla v repertoáru havířské písničky. V dalším vstupu to byly v podání Giguly písničky z laško-kysuckého pomezí, potom vystoupil národopisný soubor Jagár z Havířova, který předvedl ve vynikajícím hudebním i tanečním provedení písničky z Moravy, Slovenska i Slezska. Naposledy se ujal slova lašský král a jeho band, veselé kuplety z Ostravska (ve kterých měl hlavní slovo Milan Zbořil) doplňoval havířskými kameňáky Zdeňka Viluš. Mikeira ještě uvedla new bluegrassovou skupinu Wind, pak už se do noci tančilo a veselilo s kapelou Michaela & Peter's Band.

Lašské slavnosti 4.9. - lašský král a jeho band

Same krmaše, fajne žhranice – to je jesyň, či jak se včilej pravi podzim na Lašsku. Šahnul sem zasej po stare kuchařce vydane kejsi za prvni republiky v Moravske Ostravě, ta je po dluhe roky moju studnicu kuchařských napaduv. Receptisy, ty kere tu pišu, su ovjere, nale tež trochu přyzpusobene.

Kaldun – husi lebo kachni polivka

Husi lebo kachni křydla, srce, žaludek, sul, sadlo, tři polivkove lyžky hladke muky, par žampionuv, zelena petruška, par kuliček noveho kořeňa, cely pepř, voda.

Křydla, srce, žaludek tři očistiť, omyť, dať do hrńca z posolenu vodu (2 litry), kořeni a vařime pomaly tak 2 hodinky. Zcedime, maso nakrajem na kusky. Na sadle zrobime svjetlu zasmažku, přydame na listečky nakrate žampiony, polivku, povařime huby do mjeka, nakoněc maso a jemnutko nakratu petrušku.

Kačena z hubami

Jedna kačena, nove křeni, bobkovy list, tři lyžky sadla, par platkuv cytrona, hřiby (3–4 menši, zdrave), dva žlutky.

Kačenu trochu (napoly) povařime ze solu a kořenim. Potem dame do brutfaňa (pekača) dvě lyžky sadla a kačenu na nim opečem a do hněda podusyme – podlivame polivku, v kere zme kačenu vařili. Zvlašť zrobime zasmažku, zalijem zimnu polivku, nakrate hřiby, nakraty cytron (bez zyrnek). Ež su huby mjeke vytahněm cytronove platky, rozmišame dva žlutky. Kačenu naporcujeme, dame na misu a polijem mačonku. Dobre su k temu knedle.

Pečeny norak (krocan) z nadviku

Jeden norak (ni viac jak jeden rok stary), sul, tři vajca, štýry rohliky, uvařenu a drobno nakratu krocani jatru, sul, muškatovery ořech, voda, štýry ténke platky uzeneho bučka, sadlo.

Noraka posolime, prsa omocem bučkem, do vnitřka dame nadviku. Dame do brutfaňa, přelijem vařycy vodu, přykryjem a dusyme tři štvrtě hodiny. Potem slijem šťavu, polijem noraka horkym sadlem a odkryteho pečem. Furt ho tři polivať šťavu.

Nadvika: Rohliky namočíme do vody (možne přydať mliko), vymačkame a pořadně promišame z vajcama, lyžku sadla, trošku soli, uvařenu nakratu jatru a špetka nastruhaneho muškatoveryho ořecha.

Tuž ať vam šmakuje!

Čendaspolek a hodoňovický fojt Vás srdečně zvou na

hodoňovický KRMAŠ s překvapením

sobota – 16. října 2021

Hostinec U Čendy v Hodoňovicích od 19 hodin

hudba – Bacardi Music

CO SE DĚJE NA PRAŠIVÉ?

Lašský den na Prašivě

Sobota 23. října 2021 od 14 hodin

Vystoupí **lašský král Zdeňka Viluš Krulíkovský** se svojí družinou (Odujalajne band) v pořadu "Iděm, Laši, po Beskydách". Čekají Vás dvě hodiny písniček a rázovitěho humoru z celého Moravskoslezského Laška od Odry až po Hřávu.

Odpoledne pak zpestří svými zážitky z putování po regionu **dálkový chodec Marek Šalanda** - spolupracovník Českého rozhlasu v Brně.

www.ChataPrasiva.cz | www.facebook.com/chataprasiva/

Člověk pozorný ke druhým, ochotný vždy pomoci. Muzikant tělem i duší, vynikající pedagog. Ze své hudební pokladnice předával dalším skvosty. Obdivuhodná a inspirující osobnost.

ŠTĚPÁN KOTEK (1931–2012) pocházel z rodu se stoletou hudební tradicí. Sepsal rodinnou kroniku, kterou zveřejnil k 30. výročí trvání cimbalové muziky Kotci roku 2002. V ní pět generací rodových muzikantů. Do první patřil jeho děd Ondřej Kotek se svými bratry Františkem, Josefem. A Ignácem, u něhož si zapisoval lidové písně sám Leoš Janáček. Ondřej hrál basu, měl smysl pro humor a po něm i Štěpán, to když v nabídce nápojů žádal podmásli či žinčici. Štěpánův otec František chtěl, aby všechny děti „na něco hrály“. S geny a domácí škálou nástrojů to bylo lehké: starší sourozenci zvládli taneční populární hudbu, on s mladšími dechovku i jazz ve swingovém orchestru. Lidovky hráli jen na svatbách. Sestra se po válce nevrátila ze zahraničí, starší bratr byl vězněn z politických důvodů. Štěpán jako jediný splnil i otcovo druhé přání, aby jedno z dětí hudbu vystudovalo. Po vojně pracoval určitý čas v pohraničí.

Učil na Lidové škole umění hru na violu, na konzervatoři dirigování. S okupací roku 1968 vyslovil nesouhlas, byť dobře věděl, že volné místo dirigenta je tak ztraceno. O jeho hudebním rozhledu a šíři znalostí svědčilo i místo operního korepetitora–klavíristy a účinkování ve smyčcovém kvartetu. Později i založení Kruhu přátel hudby ve Frýdlantu nad Ostravicí, který vedl. Kromě pedagogické činnosti založil a vychoval zdejší cimbalovku, další v Krnově a v Opavě. A muziku Koťata, sestavenou z páté generace rodiny Kotků i muzičku Satinka ze studentů frýdlantského gymnasia. Denní život Štěpánovy rodiny zjemňovala krása, a to nejen hudby. Kromě výtvarných děl v jeho domě to bylo přátelství se sochařem Olbramem Zoubkem. A jistota rodinného zázemí manželky Jany a dětí Davida a Hany. Vše obohaceno sběrem lidových písní kraje, zapisovaných s Věrou Šejvlovou. Ty daly základ Kotkovým zpěvníčkům písní, později vydaných souborně jako návody tanců, a to pod názvy Figurální tance, Starodávne, Lašské skoky a zvršky.

Na počátku Cimbalové muziky Kotci stál Štěpán s bratrem Poldou. Přibrali synovce na basu, Polda prim, manželka Jana terc, Štěpán violové kontry. Později jejich syn David cimbál, dcera Hana housle, vnuk příbuzných housle-violu. Tak hráli hlavně v létě u Kotků na zahradě. Počet příznivců rostl, a tak přešli do frýdlantské Sokolovny, pak Janáčkovy síně. To již jako cimbalová muzika Jednotného kulturního střediska. Posluchačů však přibývalo. A tak cimbalová muzika Kotci začala hrát v Janáčkově síni pravidelně v srpnu, jinak k významným akcím.

Při rekonstrukci síně hráli v Domě zahrádkářů, dnes opět v této síni. Byli a jsou zváni na festivaly, svatby, plesy, vernisáže atd. Štěpán léta sestavoval repertoár, připravoval večery, primášoval. Když roku 2002 představil nového primáše Aleše Jílka, mohl být hrdý na to, že c. m. Kotci již byla u veřejnosti i odborníků pojmem. A že jeho setkávání frýdlantských hudeců a Zpravodaj frýdlantských hudeců s událostmi, zájmovostmi, postřehy z oblasti folklóru a lidové hudby – byly a jsou unikátní.

Setkali jsme se poprvé ke konci osmdesátých let. Pochopila jsem mnohovýznamovost zdánlivě pouhého muzicírování při cimbálu: Štěpán zde uvedením dětských talentů–umožnil jim první představení, účastí muzikantů, zpěváků, tanečníků–ukázal jejich mistrovství, vstupy odborníků muzikologů–vzdělával ostatní, zpěvem s a pro obecnost–šířil povědomí o síle lidové kultury. Za všechny akce, při nichž jsem byla: legendární slovenská c. m. bratři Giňů hrající „jen tak“ bez not, nebo Jan Rokyta a synové s hrou na tři cimbály a s výkladem o vzniku a historii cimbálu. Řekla jsem mu to, za to mi nabídl tykání. Při návštěvách Kotků mě překvapoval celkovým přehledem o umění a moderními názory. Rodinnou kronikou, v níž nechal listovat, a rychlým hledáním předků v pc. Paní Jana uváděním škály těch i s jejich příběhy, které učil. Se Štěpánem jsme se sešli u Františky Pituchové, pro níž vymyslel titul „Těťka Fanka“, kterým ji pouze Kotci mohli oslovovat. A zde jsme vybírali její díla pro budoucí výstavu. Ukázala nám své koláže. Na její nesmělou větu, že se asi zbláznila, Štěpán odpověděl: **„Ty Fanko, možná, že jsi se zbláznila, ale... krásně“.**

Jako projev úcty a ocenění celoživotní tvorby, a to především hudebního umění, lidové kultury a folklóru udělilo Město Frýdlant nad Ostravicí Štěpánu Kotkovi Pamětní medaili a zároveň Čestné občanství města. Událo se při slavnostním večeru na konci roku 2011, kdy Štěpán Kotek slavil 80. výročí narození a kdy mu přišla zahrát řada muzikantů z cimbálovek, které založil, spoluzakládal. V roce 2016 vyšla kniha Josefa Svobody „Vzpomínání na Štěpána Kotka–Život, vzpomínky, zpěvníčky“ jako poděkování vzácnému člověku a hudebníku. S částí autorovou a částí vzpomínek přátel Štěpána Kotka. Slova O. Zoubka jeho profil krásně doplňují: „Setkávání se Štěpánem bylo vždy velmi příjemné. Vyzařovala z něho pohoda. Měli jsme se rádi... Jsem za to přátelství vděčný. Nepamatuji si na žádný stín. A to je dost vzácné. Díky, Štěpáne.“

Cimbálové muzice Kotci děkujeme, že je. A Štěpánovi Kotkovi, který ji založil, že tu je a bude s námi stále.

Olga Szymanská

Děda

Radek Žvak

Každou neděli za svítání neměl jsem žádné pochyby,
že nevyspalí bez snídaně, půjdeme s dědou na ryby.

Plížili jsme se přes vesnici, červánky nebe barvily,
uřízli pruty na udici z břízek, co cestu zdobily.

Pak na paloučku při rybníku jsme snědli prostou snídani,
s červem a háčku ze špendlíku dali jsme se do chytání.

Hlídajíc vlasec ze špagátku, zdali už rybka zabírá,
vzpomínal děda na posádku, v níž sloužil jako cuksfira.

Vyprávěl příběhy o válce, kde za císaře bojoval,
jak zraněn byl v té velké dálce a v zajetí co prožíval.

Měl jsem rád jeho vyprávění a s obdivem mu naslouchal,
až kapr jednou při mé snění i s udicí nám uplaval.

Spi sladce u své Boží muky a neměj žádné pochyby,
i já chodím se svými vnuky k té naší tůni na ryby!

Rýmožvačky (2013)

Družina na vandru, foto M. Zbořil

KRÁLOVSTVÍ LAŠSKÉ a OBEC KRMELÍN

pořádají v úterý 28. září 2021

12. horolezecký výplaz na vrchol K1 bez kyslíkových přístrojů

Sraz horolezců v základním táboře ve 13, 59 hodin
v restauraci NA BENÁTKÁCH!

Program výplazu:

- 14,00 - slavnostní zahájení lašským králem a starostkou obce
- 14,30 - ostrý start horolezeckého výplazu po trase:
ul. Brušperská, ul. Paskovská, ul. Záhumenní ul. Vodárenská
- 15,00 - dobytí 2. tábora, aklimatizace před nástupem k boji o vrchol
- 15,30 - dobytí K 1, pocta vítězům!
- 16,00 - návrat do Lašske základně v restauraci Na Benátkách
- 16,30 - vyhodnocení výplazu, zpětná aklimatizace

Výplaz se koná za každého počasí,
horolezeckou výstroj a dobrou náladu s sebou!!!

Záštitu nad akcí převzal opět lašský král Zdeň Viluš I.
a Ministr sportu a tělovýchovy Lašska Vítězslav Mácha
spolu se sponzory:

Obec Krmelín, Beskydská likérka,
Pekařství Boček, Restaurace Na Benátkách

Štěpán jako cimbalista (archív autorky)

Š. Kotek a jeho muzika – foto P. Rechtenbergrová

Beskydy – byly její velká láska

Začátkem července nás opustila dlouholetá sekretářka a společnice básníka Petra Bezruče, paní PhDr. Zdenka Tomášková, a to ve věku 91 let. S ní jsem v přátelství prožil několik let, o čemž svědčí tyto vzpomínky.

Poprvé jsem se s ní seznámil v září 1952, kdy jsem s delegací podniku Slezan šel básníkovi do srubu na Ostravici gratulovat k jeho životnímu jubileu – 85 let. A protože nikdy nechtěl žádnou slávu kolem své osoby, ukryl se před gratulanty do hor ke známému lesníkovi na Kavalčanky. A tak nás srdečně přijala jeho sekretářka paní Zdenka Tomášková, a to bylo první seznámení s touto osobou.

Když pak v osmdesátých letech byla její dcera zaměstnána v Muzeu Beskyd na frýdeckém zámku, tak jsem se osmělil a požádal její matku o besedu v místeckém závodním klubu Slezan. Pozvání svým dopisem z roku 1968 s radostí přijala a beseda měla na veřejnosti velkou odezvu.

Léta pokračovala a paní Tomášková – díky závěti básníka, která je zveřejněna ve vstupní hale srubu na Ostravici – obdržela za věrné celoživotní služby básníkovi pozemek na Javořince. Tam si také postavila domeček, ve kterém trávila po básnickově smrti letní a podzimní měsíce svého života.

Jako místopředseda kulturního spolku Bezručův kraj jsem využil této příležitosti a přesvědčil jsem výbor k iniciaci besed s touto vzácnou osobností, a to pro širokou veřejnost. Tím jsem navázal na minulost této tradice organizované Památkem Petra Bezruče v Opavě. Tyto besedy se konaly vždy v září v letech 1995-2010 a byly každoročně hojně navštěvovány, mnohdy i významnými osobnostmi kraje. V besedách se přiznala, že ji „staříček“ – jak jej jmenovala – oslovoval nejdřív „žabjátkem“, později „mláďátkem“. Mimo vykonávání vyřizování písemností se s ním zúčastňovala všech turistických „výplazů“ po beskydských stráních, a to včetně Lysé hory.

Paní Tomášková má také zásluhu na tom, že se zachoval i autentický hlas básníka – a to malou lstí. Básník nesnášel publicitu, proto po domluvě s ostravským rozhlasem instalovala mikrofon do květináče, o čemž básník nevěděl.

Za dobu od seznámení v roce 1968 do dnešní doby jsem od ní obdržel více jak 56 dopisů, v nichž oceňovala mé publicistické zájmy o tohoto básníka v besedách ve školách, mezi seniory, i v tisku. Oceňovala nejen mnou vydávaný časopis Bezručův textilák v podniku Slezan, ale v současné době i informátor Bezručova kraje pod názvem Bezručův hlas. Toho vyšlo 100 čísel.

Druhy děň, to už zme se oblikli cyvil, zme všecko povracali, co chybovalo, nam dali bažanti, před Auzem zme se vyfotili a hura dodom! My Ostravjacy zme se dali do kupy a čekali, hadajtě na keho? Přec na Zylvara, bo bez něho zme němohli odjet, dyť zme všecy vjeděli, že eště budě cestum pořadna sranda. A byla. V Ostravě zme se rozlučili, na Frydek zme už jeli enem dva – ja a Zylvar. Tam na nadražu zme se eště dali jedno pivo (byl to už zas naš milovany Radek) a šli dom.

Druhy děň dopoledňa mi volal naš spolubojovník Peťa z Ostravy: „Něviš, co je ze Zylvarem? Volala mi včil jeho roba, že eště nědorazyl dodom...“ Ja, ja, něbylo to s nim lehke!

Tak to je všecko, partyjo. To vitě, že se teho udalo eště hromsky vjac, nale všecko ani napisat' něidě. To už idě enem vypravjat' partyji u pivka či na vyšlapu... Tak se mějtě fajň, mili ludě, třebas zasej cosik napišu.

Zdeňa Viluš

Před Auzem 30. 6. 1973

dostať. „Ten chlap mi vzal kabát!“ Řve praporčíkovi do ucha, bo ten robil, že nėslyši. „Kašlete na kabát“, řek Mirošovi, „zítra vyfasujete u mě jiný!“ Vyfasoval – tři dni po službě, bo rano, gdy se odevzdávaly kabaty, němjel co vratit'. A eště musel Karel kabat zaplatit'! Ty tři dni dostal tež za to, že přetah večerku. A že seděl v putyce s tym, kery ho potrestal, to nıkeho nězaimalo...

Mje nędostal nigdy. Jak sam mi praporčík při odchodu do cyvila řek, že sem prvni, kereho za ty dluhe roky služby něnachytal. Dokońca parurazuv jak seděl s nami, enem tak na oko jel dom, aby se těsně po večerce tajno vrátil a na rotě chytal ty, kerym řek, že ať klidně sed'a... Mi v tym smjeru dokonalo fungovala telepatyja. Naraz sem mjel vnuknutí, že se vrátil. Syncy mi vjetšynu nějjeřyli, tuž dopadli potem jak hubkaři. Ani litačky mje nigdy nędostaly. To temu, že sem se v čase, gdy sem musel sedět' u dozorčyho stolka, učil paragrafy. Gdyž mje jakasik litačka zastavila, tuž sem na ňu vybař paragraf, a bylo. Zločincy dycky znaju dokonalo zakony...

Přyšly poslední dni vojny, poslední vystupeňa. Bylo to ve Fučikarně v Praze. Mjel sem eště naposledy zazpıvat' solo přy jednej kantatě, dyž v tym za mnu přyšel Kamil, byl to muj nastupca na post solisty, esli bych ho něněchal zazpıvat' to solo, že ma v hledišťu svoju děvuchu. Čemu by ni, řek sem se, a tak se mu to něchal. Dopadlo to fajň, akurat dyrygent mi vynadal, že mu to mame přyště zdělit', že jak uviděl vylist' před zbor inčıho vojaka, vylekal se, že maju hrat' inu skladbu. Žadne přyště nale už něbylo, bo to byl poslední děň vojny. Večer zme to hromsky oslavili pivem a zpěvem U tří lilií, eště raz zazněl naš choral „Zapadlo slunečko“ na celu Prahu. Zpıvali zme ho každý večer po cele ty dva roky:

Zapadlo slunečko za vysoku horu,
jeden den za *nami*, chvala Panu Bohu,
jeden den za *nami*, na druhy čekame,
my se tě, cyvile, my se tě dočkame!

Za toto přátelství jsem od ní též obdržel její vydanou knihu s názvem Ortel samoty, která pojednává o společných letech života sekretářky s básníkem.

Smutným se stal pro ni rok 2019, kdy jí v den 90. narozenin zemřel v Kostelci na Haně její manžel, což ji velice ranilo.

Velkou radost i zadostiučinění jsem od paní PhDr. Zdenky Tomáškové obdržel v jednom z jejich posledních dopisů: „Vaše pozornost (k osobnosti P. Bezruče) byla zaplácena mnoha hodinami vašeho osobního volna...“

Podle smutečního parte bude pohřbena na Bílé v Beskydech.

Vilém Vlk

Beskydy, foto A. Glac

Pavel Hruboš

Lidé občas vzpomínají na léta, kdy se naučili plavat. Kolega například rád vzpomíná na to, jak spadl ve třech letech do septiku a ejhle... malý plavec byl na světě. Další kamarád zavzpomínal, jak ho k tomuto umu potě, když jeho pas objímalo nafukovací kolo s labutí hlavou a byl terčem posměchu svých vrstevníků, řekl: „Dost!“ Vrhel se do hlubin rybníka a stal se rovnocenným členem kolegia.

Já jsem se naučil plavat před nástupem na ZDŠ. Psal se horký rok 1968, kdy k nám vpluli na delší návštěvu kamarádi ze SSSR. Samozřejmě, že já jsem z toho neměl žádný rozum. Bylo krásné léto a rodiče mě vzali poprvé s sebou na dovolenou k Vranovské přehradě. Pohled na hladinu byl úžasný, ale já jako neplavec jsem musel trávit vodní radovánky v jakémsi dřevěném bazéně pro neplavce. Byla to prkenná podlaha se zábradlím ve vodách přehrady, kde mě rodiče šoupli a měli klid.

Já jsem byl neukázněné dítě a tak jsem lozil po zábradlí a skákal čile do bazénu. To se mi stalo osudným. Po jednom skoku se pode mnou prolomila shnilá podlaha, to se mi stalo osudným i užitečným, jelikož moje záchranné pohyby vedly k začátkům mé plavecké kariéry. Ani jsem sám nechápal, jak jsem přešel rychle ze stylu "Čubička" na "Žabáka". S radostí jsem běžel oznámit výsledky plaveckého výcviku vedeného vlastní personou. Rodiče nevěřili a o to víc byli překvapeni dokonalostí mého stylu za tak krátkou dobu.

Ale já bych chtěl poukázat na věc, nad kterou se málokdo pozastaví. Plavecké začátky každého z nás, ať už nynějšího plavce, či neplavce začaly už v matčině lůně. Tam jsme se učili šlapat vodu a plavat znak, což naše matky značně pociťovaly. Takže, pánové a dámy, nehádat se, kdo se naučil plavat dřív, ale kdo dřív zapomněl plavat a pak se to zase naučil.

Jsem velký fanda porodu do teplé vody a pokračování plaveckých hodin novorozenců - kojenců, ono totiž člověk je vlastně obojživelník.

(dokončení)

Fakticky, jak se konec vojny přibližoval, všechny se už nemohli dočkat cyvila. Nale mje se to jaksi začlo v pali rozkladat'. Dyť co nam chybovalo? Peniz sem mjel vjac jak v cyvile, doma sem byl skoro každý ten weekend, všechny mje lutovali, že sem chudinka vojaček. Přy tym zme se užívali matičky Prahy, fajneho pivka, fajnu partyju zme mjeli. Ani po te umjelecke strance sem zas tak moc něstradal. Zpíval sem sola, repertoar zme mjeli široky. A potem ty zajazdy po celej republice. Spali zme po hotelach, chodit' zme mohli kaj chtěli, srandy zme hrubo zažili. Tak sem se pravil, že sem зробил hromsku chybu, dyž sem před tym rokem odmitnul načelnikovu nabidku, abysem v Auzu zustal jako cyvilni zamjestnanec. Plat bych měl dobry, bydleni skorem zadarmo (v dustojnicke ubytovni) a roboty malo. Jaja, pozdě bycha honit'... Napadla mě aji taka bykovina, že bysem tam zustal jak ten vojin z povolani!

Najvjec se dom těšili ženači, to vitě robky mlade, děcka male... Pravda je, že se bali, že im roby budu něvjerne, či že im zdrhnu z inym. O tym uvažovali vjac ti, co se teprem chystali ženit'. Specialni kapitulu pisal Zylvar. Jaksik se mu dycky podařilo najvjec se navaliť před opušťakem, před cestu dom. V tym čase byly v kurzu maďarske papiňaky. Všecky zme je zhaňali. No, ale každý normalni človjek kupil dodom jeden, a bylo. Enem Zylvar ni. Dycky, jak chtěl se to u robečky vyžehlit', tuž kupil papiňak. Bo se v tym raušu něpamatoval, kolik ich nakupil. Před posledi navštevú domova kupil už paty! Byl sem zrovna u toho, jak pravil robce sladko do telefona: „Milačku, mam pro tebe překvapeni, kupil sem ti papiňáček...“ A ze sluchatka se ozvalo zařvani manželky: „Ja ti na ty tvoje papiňaky už se...!!!“

Praporčík byl tež expert. Jak sem už pisal, před koncem vojenske služby se zamjeřoval na odchazajuce mazaky. Každého chtěl aspoň raz nachytať, jak se pravi – chytiť pry činu. Najvjec mjel spadene na klarynětysty. To temu, že kejsy tež hral na klarynět. Raz se vyhlid Karla Miroša, bylo to koncem jara, gdy se mjely odevzdavat' kabaty. Seděli zme večer na pivě U tří lilí, dyž tu se zjevil prykuřeny praporčík. Sed se vedle Karla, dal se pivo a spustil debatu o tym, jak hraval, jak mu ten klaroš chybuje, jak ma rad synky, keři na ňho hraju – a další blaboly. V tym vam jakysik chlop vzal z vješaka Karluv erarni kabat a klidno se ho začnul oblikat'. „Karle, divaj, bere ti gdosik kabat!“ Upozorňuju kamarada. Kabat visel nad praporčíkem, Karel se k temu barabovi němoh

U susěda syneček

U susěda syneček,
modre oči, černe brvy
urosceny jak od vrby
pruteček.

Co by sem zapírala?
Ja sě naňho na chvílečku
ze stodoly přes šparečku
dívala.

Abych sě mu lubila,
hned sem sobě na jarmarku
na fěrtušek a na jaklu
kupila.

Bililo děvčatko

Bililo děvčatko pradlo na travníčku,
nejvíce kropilo svateční spodičku.

Něpovíz, Janičku, že sem s tebou byla,
že nas ta spodička oba dva přikryla.

Maminka sě po mě tak smutně divaju;
něvim, či už o mě pochybnosti maju.

(Pozbirane po našimu)

Františka Pituchová

Raut v Beskydech

Pavel Hruboň

Beskydský les nás ke stolu pozval,
pozvánky nám sám Radegast poslal.
Na stráni červené jahody zrají,
v ústech se rozplynou až dech se tají.
Pod smrčkem v mechu nahnědlá hlava,
slimáček s chutí si repete dává.
Dívám se okolo, zdali má kámoše,
za chvíli okrájím tři hříbky do koše.
Paseka září jak od Carmen šaty,
maliny voní, až jsem dojatý.
V borůvčí strávil jsem též spoustu chvil,
ruce a nos mám jak přezrálý lilek.
U studánky zapiju všechny ty dobroty,
na louce protáhnu záda i kalhoty.
Ten, kdo tu nebyl a zůstal v autu,
už se nezúčastní lepšího rautu.

22.6. U Čendy (zleva): J. Hovorka a P. Hruboň, foto R. Šatánková

V poslední době vzpomíná naše historie význam našich československých legionářů v době první světové války v letech 1914-1918. Těch bylo více než 56 000, nejvíce v Rusku a pak v Itálii a Francii.

Podle sborníku „Českoslovenští legionáři“ vydaného v roce 2000 Státním okresním archivem ve Frýdku-Místku bojovalo z našeho okresu celkem 641 legionářů, z toho 350 na bojištích v Rusku, 227 na území Itálie a 49 ve Francii.

Nejvíce legionářů pocházelo z Místku – 50, z Frýdku – 39, zajímavé jsou i počty z vesnic, například z Palkovic to bylo 31 legionářů, z malé vesnice Ostravice jich pak bylo 30.

Almanach obsahuje i osobní vzpomínky těch, kteří přežili hrůzy druhé světové války a vrátili se do svých domovů. Jejich svědectví jsou důkazem statečnosti. Je zde uveden záznam tří pamětníků z Palkovic:

Josef Bužek: *V srpnu 1914 narukoval do rakouské armády a zúčastnil se bojů v Srbsku, tam byl v listopadu téhož roku zraněn. Na jaře 1915 bojoval na ruské frontě v Karpatech u Gorlice. Do ruského zajetí se dostal s třiceti dalšími vojáky 4.5.1915 u Jasla. Legionářem se stal 5.6.1917 v Konstantinově. Zúčastnil se mimo jiné boje u Tarnopole a Bachmače. Do vlasti se vrátil 23.dubna 1920.*

František Socha: *Po narukování do rakouské armády se dostal nejdříve na italskou frontu a poté na ruskou. V bojích byl několikrát raněn. Při ústupu rakouské armády na východní frontu přeběhl 10. července 1916 k Rusům. Pobýval v zajateckém táboře, pracoval v továrně i u sedláka na Kavkaze. Do legií vstoupil 25. května 1917. Bojoval u Zborova a Bachmače. Domů se vrátil 22. dubna 1920 přes Suezský průplav.*

Antonín Zelinka *vzpomíná (červenec 1916): „Nastal zmatek a volání: Rusové nás obkličují, spaste se! Bylo to peklo. Rusové nás obešli zezadu a toho, kdo chtěl zpět, zastřelili. Křičel jsem, ať nestřílejí, že jsme Češi. Utíkal jsem doprava a skočil jsem do prázdného zákopu. Přiběhl Rus a střílel po mně tři rány. Naštěstí mě zákop kryl. Pak jsem o sobě přestal vědět.“*

Celkem u legendárního Zborova padlo 3 500 československých legionářů. Ti z našeho okresu, kteří přežili, se mohli 18. července 1946 zúčastnit osobního setkání s prezidentem dr. Edvardem Benešem.

Vilém Vlk

E: Dá se říct, že ve mně dřímalo už od malička tím vztahem k písničkám, které jsem poslouchala doma. I tancování, které jsem pochytila od dědečka. A jak jsem vzpomněla, dělala jsem ten dotazník nářečí našeho lašského. Tak jsem se víc a víc do toho ponořila, až se mi podařilo dostat Ondřejnicu na takovou úroveň, že se o ní dovědělo ve světě. S vaším tatínkem mluvíme o širším Lašsku, ale my jsme soubor, který se věnoval hlavně moravskému Lašsku, mezi Odrou a Ostravicí. Je to spojeno i se setkáními s významnými lidmi, kteří se věnovali folkloru v naší oblasti. Těch zážitků bylo šílené množství. Setkání s členy Národního divadla... Pan Haken měl od nás perníkového koníčka.

A: *Jak se Vám stalo, že jste tu měli národní umělce?*

E: Sólistou Národního divadla byl Lubomír Havlák z Fryčovic a on je pozval.

A: *Vy jste i zakladatelka místního festivalu.*

E: To je spojeno ještě se jménem starosty, panem Sedláčkem, který říkal: „Proč, když je tu Ondřejnica a jsou festivaly, není ve Staré Vsi festival?“ Ale ministerstvo dávalo peníze jen na regionální festivaly. A pak Tomáš Moravec, vedoucí odboru kulturního, mi zavolał, jestli Ondřejnica ví o tom, že má František Lýsek výročí. Tak došlo k vytvoření Festivalu Poodří Františka Lýska.

A: *Festival pořád organizujete?*

E: Ano, spolu se zástupci všech tří festivalových obcí.

A: *Mohu říct, že jste patriot, máte to tu ráda. Jaké podle Vás Lašsko je nebo co pro Vás znamená?*

E: Pro nás znamená především domov.

A: *Ráda bych Vás ještě poprosila o nějaký vzkaz lidem, nebo dokonce mladším generacím.*

E: **Myslím, že by si všichni měli vážit toho, v čem vyrůstali a snažit se tomu všemu být nápomocní.** A v našem případě to byla i myšlenka, aby se ty věci zachovaly i dalším lidem, kteří tu budou po nás. To je takové krédo, které mě naplňuje. Aby po nás něco zůstalo.

A: *To jste řekla moc hezky.*

E: Tak jak mě to napadlo v této chvíli. A jak to cítím. A jak jsem se to snažila celý svůj život nejen sama prožívat, ale i trochu předat. Možná, že se nám přece jenom něco podařilo, zejména s Ondřejnicí, tady zachovat. Že to nebylo úplně marné.

A: *Moc Vám děkuji. Bylo to velmi zajímavé. A věřím, že se brzy na nějaké pěkné akci setkáme.*

Po čase nastaly politické problémy a musela jsem ze školy ve Staré Bělé odejít. Byla jsem přeložena na Hukvaldy. Jela jsem se představit a cestou z Hukvald jsem se zastavila tady ve škole. Zeptala jsem se, jestli by tady nebylo volné místo a zrovna odcházela učitelka matematiky do důchodu a to místo volné bylo. To byl rok devatenáct set sedmdesát a začátek mého působení ve Staré Vsi. A jakési počátky už toho mého folklorního působení tady v rámci Ondřejnice, která vznikla za sedm let, v roce devatenáct set sedmdesát sedm.

A: *To je vyloženě osud, jak Vás to zahrálo do Staré Vsi.*

E: Tož tak nějak.

A: *Ondřejnici jste tedy zakládala Vy?*

E: Už jsem dělávala s dětmi vystoupení pro školní akademie. A přímo Ondřejnice je spojena s tím, že jsem dostala za úkol učit sborový zpěv. Věnovala jsem se našim regionálním písničkám. A v tom roce byla vypsaná folklorní soutěž. V poměrně krátké době jsem s dětmi udělala pásmo, se kterým jsme vyhráli okresní kolo a postoupili na krajskou přehlídku, kde děcka říkala: „Tady všichni mají nějaké jméno. Tak my budeme Ondřejnice.“ Takže první děti, které začaly, si samy pojmenovaly soubor. Pak jsem učila ve Staré Vsi dvaadvacet let a Ondřejnicu jsem vedla třicet roků. Po třicátém výročí už si chtěli mí následovníci vést Ondřejnicu nějak sami. Chtěli to dělat trochu jinak, „moderněji“. To bylo pro mne obrovské zklamání po těch třiceti letech.

A: *Věřím.*

E: Celá rodina byla nakloněna mé činnosti. Byli lidi, kteří v tom se mnou byli od začátku. Například tady Věrka /Závidčáková, pozn. redakce/. Já jsem si hledala spolupracovníky a byla jsem šťastná, že jsem je našla. Našla jsem podporu u profesora Jemelky, který jezdil za námi a dával nám dohromady první muziku.

A: *A dostáváme se k tomu, že jste měli „svoju“ muziku.*

E: Ano, to byla důležitá věc. Tehdy na tu přehlídku jsme měli housle a basu. Pak i cimbál. – A Yvona Voráčová, tehdy Černošková, je takovou hlavní pokračovatelkou Ondřejnice, to jsem opravdu ráda. Pásmo, které vytvořila, mělo vřdycky velkou sílu. Ani se nedá v této krátké chvíli na všechno vzpomenout. Co si myslím, že bylo pro nás s Ondřejnicí nejuspěšnější vůbec, byl program „Moje Lašsko“. V Janáčkovi jsem našla nápěvky lašské mluvy a ty nápěvky jsem dostala na scénu. Bylo řečeno, že to byla světová premiéra.

A: *To jsme se volně dostaly na téma Lašsko.*

Zatočí se ve víru
pouhý lístek papíru

létá bezbranně
kdo je na ráně
toho zachytí i míjí

někoho pohladí
a jiného pocuchá
i se stane že
ve vlasech zůstane

co bylo v něm vepsané
může být i prolhané
komu patří ten to neví
kdo ví co by o tom mínil
nerad by si duši špínal

zatočil se ve víru
pouhý lístek papíru.

Bohumír Vidura

4.9. V Sedlištích na Babě, foto M. Fajkus

Literáti přivítali zajímavého hosta

Prázdninová členská schůze členů Literárního klubu Petra Bezruče Frýdek-Místek, která proběhla jako vždy v restauraci Park ve Frýdlantě n./O., byla zpestřena návštěvou básníka IAm Anděla – Ivo Horáka z Kladna.

Předsedkyně literátů nejdříve nastínila interní záležitosti a práci členů klubu do konce roku: „*Je třeba pracovat na svých almanaších, zamyslet se nad básněmi pro interní číslo časopisu Zrcadlení, zaslat své básně pro literární nástěnný kalendář 2022 a v neposlední řadě by bylo dobré, kdyby vás múza políbila s tématem Božská komedie, což je námět pro listopadový celorepublikový Den poezie. Takže práce jako na kostele, nenechávejte vše na poslední chvíli,*“ dodala celkem důrazně.

Všem přítomným bylo jasné, že po dlouhé odmlce, kdy se díky covidovým opatřením nemohli setkat a jen tvořit „do šuplíku“, to myslí s úkoly předsedkyně zcela vážně. Nikdo se ale nebojí, že by ve své tvorbě požadované básně či prózu nenašel.

A pak už se představil textař, kreativce IAm Anděl – se svoji básní psanou alexandrinem, což je jedna z nejlepších forem psaní poezie, také se svou knihou Básně od Anděla pro Anděla. A přišlo to hlavní – členové četli své básně, IAm si vše natáčel, aby poté zpracoval do programu a zavěsil na youtube. Těšíme, že se co nejdříve naladíme na vlny éteru a uslyšíme svoji poezii i prózu. Děkujeme za nevšední zážitky a zpestření schůzeky.

Za literáty Dajana Zapalková

Ivo Horák s literáty, foto D. Zapalková

ní. A tatínek chodil do pěveckého sboru u nás ve Staré Bělé, takže jsem v tom od mala vyrůstala. Tatínek chodil samozřejmě brzy do práce, tak to jsem spala. Ale v neděli jsem při probuzení zaslechla například /zpívá/: „Zpěvu dar všech srdcí vroucích vlasti budiž věnován...“ /Směje se./ Protože si zpíval věci, které zpívali v tom starobělském pěveckém sboru. S písničkami jsem byla spojena, s pohybem jsem byla spojena, což se vlastně ukázalo v mém vztahu k folkloru. Řekla bych, že první okamžik mého setkání se přímo s folklorem byl přes jazykovědu, přes lašské nářečí. A to ještě na gymnáziu. Pan profesor češtiny přinesl velký dotazník Slezského muzea opavského. Měla jsem za úkol zjistit, jak se určité věci nazývaly v našem nářečí. V těch svých dvanácti letech jsem celý ten dosti obsáhlý dotazník zpracovala. Zpovídala jsem babičku, dědečka, dokonce i sedláka, který byl nad námi, protože šlo i o názvy různého zemědělského náradí a podobně.

A: Když jste měla vztah k pohybu a k hudbě, proč jste se rozhodla pro zeměpis a matematiku?

E: No, bylo to dost zajímavé. /Směje se./ Protože já jsem opravdu byla spíš zaměřena tím humanitním směrem, že bych byla dělala češtinu. Na škole ve Staré Bělé bylo češtinářů tehdy dost a bylo mně řečeno: „Jestli chceš studovat dál, my potřebujeme někoho na matematiku.“ A zeměpis, to zas nebylo tak daleko, tím vztahem k našemu regionu.

A: Taky mě napadlo, že ten zeměpis není tak úplně bokem... a matiku určil život. Ale když člověk po matematice vyloženě nepravne a přesto je ochotný a hlavně schopný se ji naučit..., tak to jste velice šikovná.

E: No tak sama sebe jsem se obdivovala. /Směje se./ Že jsem to dokončila s červeným diplomem. To opravdu bylo zajímavé.

A: A folkloru jste se začala kdy opravdu aktivně věnovat?

E: Začínala jsem od píky. Od poznávání písniček, tancování, všeho. Začala jsem se potkávat s lidmi, kteří mi hodně mohli v tom směru pomoci. Neměla bych ani zapomenout na osobnost pana Vincence Sochy ze Lhotky. Zapsal hodně písniček a Lhotka a jeho pojetí Laška nám velice vyhovovalo. Socha je spojen s tím prvním souborem, co jsem měla ve Staré Bělé. Když jsem tam učila, ještě jako učitelka jsem s dětmi začala dělat různé tanečky, které už měly spojitost s naším regionem. Ale první skupinu taneční jsem dala dohromady pro hasičské výročí ve Staré Bělé v roce devatenáct set padesát tři. A v roce devatenáct set padesát osm, opět na výročí hasičů, jsem v květnu založila Bělan, který jsem vedla až do doby, kdy jsem začala dálkově studovat. Po studijní dovolené jsem se vrátila do školy.

Věra Petrová

Léto je za zenitem
Podzim se hlásí
Ze stromů padá ovoce i listí
Loučí se s námi stěhovaví ptáci

Obloha těžkne břichatými mraky
Vítř pročešává mlázi
Děti běží s barevnými draky
Jen vůně bramborových natí schází

Martin Chodúr u rozhledny Panorama 18. 7., foto J. Bužek

A: Ani jste neměla tendenci se nikam jinam stěhovat?

E: Ne. Nakonec jsem si vzala i Staroběláka, tak se to ještě upevnilo.

A: A Vaši rodiče pocházeli taky odtud?

E: Taký pocházeli ze Staré Bělé. Maminka sice pocházela z rodu Matyskových a ti byli z Krmelína. A tatínek, Vávra, měl také předky krmelínské. Stará Bělá měla dosti blízko ke Krmelínu.

A: Vy jste vzpomněla Matýskovi... Mám pocit, že to byl zrovna Janek Satina, který taky vzpomínal nějaké Matýsky.

E: Matýskovi jsou od Ostravice. A s těmi nemáme žádný kontakt. Nejstarší záznam té rodiny Matyskových pochází dokonce z Kunčic u Ostravy. A je možné, že se to rozešlo i tamtím směrem.

A: A vyrůstala jste taky ve Staré Bělé...

E: Chodila jsem tam do školy, začala jsem za války, ve dvaačtyřicátém roce, do první třídy. Pak jsem chodila na gymnázium v Přívoze, do primy, ale došlo k vytvoření jednotné školy, tak jsem se vrátila a pokračovala jsem v jednotné střední škole ve Staré Bělé. A pak prakticky středoškolská studia jsem strávila opět v Ostravě. Začala jsem učit po absolvování střední školy. A následně jsem si pak ještě už jako máma dvou dětí dělala dálkově Pedagogickou fakultu v Ostravě, obor matematika, zeměpis, protože jsem chtěla učit na druhém stupni.

A: A kdy jste se rozhodla, že chcete být učitelkou?

E: To bylo moje přání snad odmalicka. Ačkoliv nechci teď vzpomínat na různé příhody, které na cestě k tomu mému povolání existovaly. Léta padesátá byla všelijaká a byli i takoví, kteří řekli, že se mám vyučit soustružnicí. Nehledě na to, že jsem těch devět roků školy měla s jedničkami. Ale zajímavé bylo na tom to, že v té době chodili i na takové ty schůzky na rozdělování žáků do oborů a škol zástupci patronátních závodů a moje maminka, která byla taky na takové schůzce, přišla s tím, že zástupci té šamotárny vítkovické řekli: „Jak se děvča dobře učí, tak ať ide do školy a budě študovat.“ První rok mého působení ale nebyl ve Staré Bělé. Začala jsem učit v Ostravě. A v Bělé někdo scházel, tak mě poslali na zástup. A po uplynutí prvního roku měl do Staré Bělé nastoupit kolega, který učil na té škole zábřežské a neměl chuť jít do Staré Bělé, tak říká: „Nechceš se se mnou vyměnit?“ A já jsem šla ráda.

A: Měli jste nějak v genech učení, že Vás to tak chytlo?

E: Myslím, že jsem neměla přímo nikoho z předků, kteří by učili, ale v naší rodině byly takové vztahy k zájmové nebo spolkové činnosti. Maminka chodila do cvičení, organizovala věci, které se týkaly cviče-

Běh života

Olga Tlučková

Žila byla
děva milá
Oli Kocychová
Copy měla
plet' do běla
a líčka nachová
Modrá očka
jako kočka
mrštnou postavičku
i nadání
k tancování
a chytrou hlavičku
bez váhání
podle přání
složila básničku
nakreslila
i ušila
apartní blůzičku.

Pryč ty časy
bílé vlasy
brejle i hůlčička
leta vdova
teď Tlučková
dvou vnoučat
babička.
Jak za mlada
básně skládá
jenom to jí vadí
že už v hrobě
na hřbitově
všichni kamarádi.
Nemoc stačí
smrt přikvačí
pohřeb, řeči pěkné
v krátké době
po té robě
ani pes neštěkne.

(Almanach 2015)

3.

Eliška Krejčíčková (roz. Vávrová)

nar. 4. 5. 1936

Učitelka matematiky a zeměpisu,
zakladatelka a původní umělecká vedoucí folklorního souboru
Ondřejnice, zakladatelka a vedoucí Festivalu Poodří Františka
Lýska a velmi příjemná dáma s obrovským vztahem ke svému
rodnému regionu

*A: Ještě jednou Vám gratulujeme a za celé naše Království přejeme
vše nejlepší.*

E: Ano. Moc děkuji.

*A: Jestli Vás mohu poprosit, začala byste od toho, kde jste se narodila?
Víme, že v Bělé, je to tak?*

*E: Ano, narodila jsem se ve Staré Bělé a celý život jsem tam prožila.
Celých pětáosmdesát let jsem spojena s touto vesnicí.*

OSOBNOSTI VELKÉHO LAŠSKA

Chci vám přiblížit, o co jde a proč vznikl tento nápad. Díky tomu, že náš král už roky **obrozuje lašskou myšlenku**, svou činností mj. zviditelňuje a vyzdvihuje jména lidí, kteří se jakýmsi způsobem zasloužili o kvalitu našeho kraje nebo mu něčím byli přínosem. A právě díky jemu se s takovými lidmi setkávám i já, což je mi nesmírnou ctí. A tak mě napadlo, že by bylo fajn ještě víc přiblížit lidem, jaké úžasné osobnosti tu máme, a trochu víc širší veřejnost s těmito osobnostmi seznámit. Zvolila jsem formu přátelského povídání, ze kterého se vám budu vždy snažit aspoň zlomek zprostředkovat a ve kterém se budu co nejvíce snažit zachytit a zachovat autenticitu mluveného slova. Po domluvě s tatínkem králem, kterému se nápad líbil, spojujeme tuto myšlenku s příležitostí nějakého významného životního jubilea vybrané osobnosti a zároveň jí touto cestou k jejímu životnímu jubileu co nejsrdečněji gratulujeme.

Příjemné čtení vám všem přeje Adéla Krulíková

Nejlepší okurky z Řepišť

Pavel Hruboň

Můj táta byl dobrý sedlák,
měl nejlepší okurky.
V hospodě je vždy měnil za pivo i za pulky.
Jednou moje matka praví:
„Zajed', Franto, pro sazenice
a jak vlezeš do hospody,
nevracej se domů více!"
Z Řepišť ale na tržiště jel však otec sám
a „U Máně" chytil žízeň - velkou jako trám.
Do Vratimova na tržiště přijel ve dvě hodiny,
zelinář měl na stolečku flancek jenom jediný.
Nic nemeškal zasadil ho,
udřel se jak sviňa.
Za měsíc máma letí z pola...
„Francku... vždyť je to jenom dyňa!"
Táta hledí na záhonek,
co to jsou za valouny.
„Mařo, ty jsi asi slepá, to jsou přece melouny!"
„A to mám, ty starý vole, zavařovat melouna?!"
„To jsem ještě neviděla tak velkého Blbouna!"
Táta se jen usmál...
...nic nenechal náhodě.
Melouny se prodávaly dobře v jeho hospodě.

* U Máně - hospoda v Řepišťích

Lašský král se svou družinou 5. 7. na Čupku, foto M. Fajkus

Družina Lašského krále při produkci u rozhledny Panorama 18. 7. posílána Martinem Chodúrem, foto J. Bužek

Starosta Metylovic Ing. L. Halata zahajuje Cyrilometodějskou pouť na Čupku, foto M. Fajkus

U rozhledny (zprava): V. Halat, E. Kurečková, M. Zbořil, M. Chodúr, Z. Krulikovský, J. Zbořilová, A. Krpec, Š. Langová, V. Pavlíček; foto J. Bužek